

Η Φ Α Ρ Ι Σ

Εκδίδεται από τό Σύλλογο Αποφοίτων Σχολείων Φάριδος

ΕΔΡΑ : Ξηροκάμπι Σπάρτης

Συντακτική Επιτροπή: Γεώργ. Θ. Καλιάνης, Θεόδ. Σ. Κατσουλάκος, Παναγ. Η. Κομνηνός

Επιμελητής έκδοσης: Σταύρος Θ. Κατσουλάκος, Συρακουσών 101, Λαμπρινή, Αθήνα

Ταμίας: Ιωάννης Π. Κονίδης, Ξηροκάμπι

ΣΥΝΔΡΟΜΗ:

Εσωτερικού ετήσια ..... Δραχμές 1.000
Εξωτερικού ετήσια ..... Δολάρια Η.Π.Α. 20

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αντί προλόγου	σελ. 1
Ένας γερμανός περιηγητής στην περιοχή μας	» 2
Τεπελένι	» 7
Η Κοινότητα Ξηροκαμπίου τιμά τους ευεργέτες της	» 11
Κοινοτικά Ξηροκαμπίου	» 12
Είκοσι χρόνια μετά	» 14
Αναπτυξιακός σύνδεσμος – Αθλητικά	» 15
Τα νέα μας	» 16

Η Φ Α Ρ Ι Σ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΦΑΡΙΔΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ'

ΤΕΥΧΟΣ 1^ο

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1992

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Η έκδοση του περιοδικού «ΦΑΡΙΣ» είναι η συνέχεια μιας προσπάθειας— τρίτης κατά σειρά και έντεκα χρόνια μετά το τελευταίο τεύχος— που έχει ως σκοπό την πληροφόρηση των κατοίκων του Ξηροκαμπίου και των γύρω χωριών σε θέματα που αφορούν τους ίδιους και τα χωριά τους.

Τα «νέα» λοιπόν αυτά, πλαισιωμένα από κάποια κείμενα ιστορικού και λαογραφικού περιεχομένου, που έχουν άμεση σχέση με την περιοχή και γενικότερα με τη Λακωνία, αποτελούν μια πολύ συγκροτημένη και αξιόλογη προσπάθεια ανθρώπων που αγαπούν τον τόπο τους και επιθυμούν να τον κρατήσουν ζωντανό και ακμαίο.

ΕΝΑΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΑΣ

---

*Κόμης Χέρμαν φον Πύκλερ Μούσκαου (Fürst Hermann von Pückler-Muskau):
Γεννήθηκε στις 30 Οκτωβρίου 1785 στο Μούσκαου της Σιλεσίας (σήμερα Πολωνίας) και πέθανε στις 4 Φεβρουαρίου 1871.*

Ήταν μεγάλος φυσιολάτρης, κοσμοπολίτης και τυχοδιώκτης. Ήταν επίσης γνωστός για τις τρέλλες του. Σε ηλικία 18 χρονών, όταν ήταν αξιωματικός (λοχαγός) στη Δρέσδη, φορώντας τη στολή, πήδησε με το άλογό του από ένα γεφύρι στον ποταμό Έλβα που διασχίζει τη Δρέσδη κι όλα αυτά μια Κυριακή μεσημέρι, όταν όλοι οι δρόμοι ήταν γεμάτοι κόσμο. Αργότερα, στο Βερολίνο, έζησε την άμαξά του με ταράνδους αντί για άλογα και έκανε βόλτες στην πόλη. Όλο το Βερολίνο, γράφουν τότε, μαζεύτηκε για να απολαύσει το θέαμα.

Έκανε μεγάλα ταξίδια σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες και την Αφρική, από την οποία επισκέφτηκε την Αλγερία, την Τυνησία και την Αίγυπτο. Στην Αίγυπτο έκανε μια μεγάλη εξερευνητική αποστολή μέχρι τον Πάνω Νείλο. Έπειτα πέρασε στην Μικρά Ασία και έφτασε ως την Κωνσταντινούπολη. Παρόλο που ήταν αριστοκράτης, είχε φιλελεύθερες ιδέες και έκλινε ιδεολογικά προς τους ρεπουμπλικάνους (δημοκράτες).

Το βιβλίο του «Νοτιοανατολική Πανακοθήκη», το οποίο περιέγραφε το ταξίδι του στην Ελλάδα, τυπώθηκε το 1840 στην Στουτγκάρδη και έκανε μεγάλη εντύπωση.

Για την Ελλάδα ξεκίνησε από τη Μάλτα στις 21-12-1835 και έφτασε μετά από τέσσερες ημέρες στην Πάτρα. Γύρισε σχεδόν όλη την τότε Ελλάδα και έμεινε στην χώρα περίπου ένα χρόνο.

Το ιδιαίτερο στον Πύκλερ-Μούσκαου ήταν, όπως έγραφε, ότι δεν τον ενδιέφεραν πολύ οι αρχαίοι ναοί και τα αγάλματα, αλλά η Ελλάδα της τότε εποχής: οι άνθρωποι, η φύση, τα τοπία, τα ήθη και έθιμά της, ο Όθωνας και γενικά η πολιτική κατάσταση της χώρας.

«Άρθρο όγδοο (σελ. 264-269)
Φον Πύκλερ Μούσκαου
“Νοτιοανατολική πινακοθήκη”

Ανάβαση στον Ταύγετο και εις την Μάινα (Μάνη)
Πουλιού βρύση (πηγή της πέρδικας)
21 Ιουνίου 1836, βράδυ

Η θερμοκρασία έγινε όπως μου αρέσει, 28 με 30 βαθμούς στον ίσκιο και ακριβώς στις 12. Εδώ δεν ρίχνουν κανονιά για να σημάνουν το μεσημέρι, όπως στις πολιτισμένες πόλεις, Αθήνα και Τύνιδα, γιατί τους λείπει ο πύργος με το ρολόι. Πήρα το δρόμο να ανέβω στον Ταύγετο.*

Ο συνταγματάρχης Γιατράκος μου έδωσε για συνοδεία το γιό του καπετάν Γιώργη, δύο αξιωματικούς της φάλαγγας και δύο παληκάκια. Ένας ήταν Αιγύπτιος που ασπάστηκε τον Χριστιανισμό. Εκτός από αυτούς μας συνόδευαν τέσσερις πεζοπόροι χωροφύλακες και ο δήμαρχος από ένα χωριό στους πρόποδες του Ταύγετου με δέκα εθνοφύλακες.

Περάσαμε από τα ερείπια της Βρυσεάς, ένα χωράφι με πέτρες και μερικούς ασημαντους τοίχους επάνω σε έναν λοφίσκο και φτάσαμε μετά δυόμισι ώρες στον τόπο διαμονής του δημάρχου που μας συνόδευε, στο χωριό Ξηροκάμπι, που είναι χτισμένο μπροστά σε μια λοφοσειρά, στραμμένο προς τη Μάνη. Ένα ωραίο χωριό με τα σπίτια του ένα ένα σκορπισμένα καταμεσίς σε έναν ελαιώνα.

Μας πρόσφεραν χωριάτικα αναψυκτικά και ένα πολύ καλό αρετσίνωτο κρασί με έντονο ροδοκόκκινο χρώμα σε πολύχρωμο ποτήρι από θαμπό γυαλί. Τη στιγμή που σήκωσα το ποτήρι μου, πριν προλάβω να πιω, βούτηξε ένας από τους παρευρισκόμενους με ελληνική φυσικότητα το δάχτυλό του στο ποτήρι για να ψαρέψει μια μικρή, σχεδόν άορατη μύγα, κάνοντάς μου συστάσεις ότι εδώ πρέπει να προσέχω πολύ και να μην καταπίνω έντομα μαζί με το κρασί, γιατί αυτά τα μικρά ζώακια είναι δηλητηριώδη και προξενούν σφοδρότατους κωλικόπονους.

Επειδή ο καπετάν Γιώργης δεν είχε εμπιστοσύνη στους ντόπιους κλέφτες, στείλαμε το μεγαλύτερο μέρος των αποσκευών μου με στρατιωτική συνοδεία και έναν δικό μου προς το Μαραθονήσι** στον πύργο του.

Αφού νοικιάσαμε μερικά μουλάρια για την μετέπειτα ανάβαση, καβαλήσαμε τα άλογά μας και με μεγάλες προσδοκίες εγκαταλείψαμε τον κάμπο κατά μήκος της ορμητικής Ρασίνας και μπήκαμε σε μια στενή χαράδρα. Σε λίγα λεπτά μας αγκάλιασε ένα τόσο μαγευτικό τοπίο, ώστε να μην ξέρω πού να βρω τις λέξεις για να το περιγράψω με επάρκεια (πιστά, σωστά). Εάν είναι δυνατόν να δείξεις όλο το μεγαλείο της Ελβετίας,** σε ένα θερμοκήπιο με ανθισμένα εξωτικά φυτά, θα ήταν δυνατόν να πετύχεις ένα παρόμοιο αποτέλεσμα.

* Ξεκίνησε από τον Μυστρά.

** Γύθειο.

*** Την εποχή του Mückler-Muskau θεωρούσαν την Ελβετία ως το πιο ωραίο μέρος του κόσμου, δηλαδή ότι έχει τα πιο ωραία τοπία. Γι' αυτό, όταν θέλανε να συγκρίνουν μια άλλη χώρα, παίρναν ως παράδειγμα την Ελβετία.

Όμως το πλήθος και η φρεσκάδα της βλάστησης, το πράσινο λαμποκόπημα σε κάθε απόχρωση, τα εκθαμβωτικά και μεγαλοπρεπή χρώματα των σε μεγάλη ποικιλία φυτών και λουλουδιών και ο αέρας γεμάτος από κάθε είδος αρωματικές ευωδιές κάνει μια σύγκριση αδύνατη. Δεν βλέπεις ούτε ένα κομματάκι ξερή γη. Τα βουνά φαίνονται να είναι μέχρι την κορυφή τυλιγμένα με φανταχτερές χρυσές μπουκλες που σου θυμίζουν το χρυσόμαλλο δέρας.

Και αυτοί ακόμα οι πιο ψηλοί βράχοι φαίνονται να είναι έγχρωμοι, με θαυμάσιες κάθετες ραβδώσεις ή με μαρμαρίνες φλέβες, εξίσου παράξενα σχεδιασμένοι όσο και ιδιόρρυθμα διαμορφωμένοι. Πότε σαν οξείες πυραμίδες, πότε πλατιές και βαθιές σπηλιές, πότε στρογγυλές τρύπες που σου θυμίζουν ματογυάλι. Κοιτώντας μέσα από αυτές νομίζεις ότι βλέπεις τα πίσω βουνά σαν μέσα από διόπτρα.

Το άγριο φούντωμα των βλαστών μοιάζει με παράτολμη μεταμόρφωση της φύσης, ώστε να νομίζεις ότι η πλατύφυλλη πλατάνα βαστάει τα τριαντάφυλλα ροδοδάφνης και μέσα από τις φουσκωμένες φούντες της ανθισμένης καστανιάς ανοίγουν δρόμο οι ροδιές με τα φλογερά τους λουλούδια που είναι αγκαλιασμένα με στεφάνια από μαβιά κισσάνθεμα.

Μια τέτοια τοποθεσία, που σε πρωτοτυπία και μεγαλοπρέπεια τίποτε δεν μπορεί να την ξεπεράσει, βρίσκεται κοντά σε ένα ταμπούρι (οχύρωμα) από τα χρόνια της επανάστασης, που οι ντόπιοι το λένε κατάφι.* Το οχύρωμα αυτό συνέβαλε πολύ στην ρομαντική επίδραση που ασκούσε το περιβάλλον. Το κάστρο που άντεξε και απέκρουσε όλες τις επιθέσεις των Αιγυπτίων**, που μάταια πάσχισαν να περάσουν από το στενό, κρέμεται σαν αετοφωλιά επάνω ψηλά μες στο φόντο μιας βαθιάς μαύρης σπηλιάς.

Ένας από τους εθνοφρουρούς, ωραίος μαυρογένης Λάκωνας, με πιο πλούσια φορεσιά από τους άλλους, που εδώ τότε πολέμησε, σταμάτησε με μια χαρακτηριστική χειρονομία το άλογό μου και άρχισε, ενώ τα μάτια του λαμποκοπούσαν από τις αναμνήσεις, να μου διηγείται λεπτομέρειες της μάχης.

Μετά από δύο ώρες σε δύσκολο δρόμο που μας πρόσφεραν απέραντη απόλαυση και ισοζυγίζουν τους κόπους ολόκληρων μηνών, φτάσαμε στο γραφικότατο κλεφτοχώρι Κουμουστά. Οι κάτοικοι της Κουμουστάς, που μας υποδέχτηκαν φιλικότατα, σίγουρα θα μας λήστευαν, εάν δεν μας συνόδευαν δύο καπεταναίοι από τα μέρη τους.

Εδώ κάτσαμε να ξεκουραστούμε κάτω από πανύψηλες (επί λέξει ψηλές σαν πύργους) πλατάνες περιζωμένες από βράχους. Από ένα βράχο αναβλύζει εντοιχισμένη βρύση με εφτά αυλούς*** και χύνεται σε μια μεγάλη πελεκημένη πέτρινη σκούρινα, όπου ποτίσαμε τα άλογά μας. Βρήκα την ευκαιρία να γυρίσω λίγο στο χωριό και αμέσως, δεν θα είχα κάνει ούτε είκοσι βήματα, ήρθε βιαστικά τρεχάτος ο καπετάν Γιώργης με τα παληκάρια του, γιατί, όπως μου είπε, ούτε μια στιγμή δεν πρέπει να με αφήσει από τα μάτια του. Η φροντίδα αυτών των ανθρώπων, όταν αναλαμ-

---

* Καταφύγι.

** Του Ιμπραήμ.

*** Ο συγγραφέας γράφει εφτά, ενώ είναι έξι.

βάνουν να κάνουν κάτι εθελοντικά, είναι πραγματικά παραδειγματική· είναι ένα κοινό χαρακτηριστικό μεταξύ Ελλήνων και Αράβων.

Ο περίπατος άξιζε τον κόπο, ιδιαίτερα το ανέβασμα σε ένα βράχο* που δεσπόζει στη μέση του χωριού. Ο βράχος έχει σχήμα ανακτορικής κορώνας με ένα εκκλησάκι στην κορυφή του, που κατά κάποιον τρόπο σου θυμίζει τον σταυρό της κορώνας.**

Αγναντεύοντας από δω πάνω, στρεφόμενος προς τα δυτικά, βλέπεις από πάνω από ένα καστανόδασος το ορεινό μοναστήρι της Γόλας ακουμπισμένο στους γκριζούς γυμνούς και βραχάδεις κώνους του Ταυγέτου. Δίπλα πολλές μαύρες χαράδρες γεμάτες πεύκα και λίγο πιο κάτω από τα σύννεφα βλέπεις την χιονοσκεπασμένη και ψηλότερη κορυφή του Ταυγέτου, τον άγιο Ηλία που ελπίζουμε, με το καλό, αύριο το πρωί να ανεβούμε εκεί πάνω.

Κοιτώντας στην αντίθετη αριστερή πλευρά βλέπεις ένα μέρος της χαράδρας που ανεβήκαμε και στο τέλος της χαράδρας ανάμεσα σε βουνίσιες επάλξεις, που ανατείνονται προς τον ουρανό, την συνέχεια του κάμπου του Μυστρά, που τον κλείνει η οροσειρά του Μαλεβού.

Ο δήμαρχος μας παρότρυνε να βιαστούμε, γιατί μας έμεναν μόνο δύο ώρες μέχρι την δύση του ηλίου και έπρεπε οπωσδήποτε να φτάσουμε στον καταυλισμό των τσοπάνηδων στην πηγή της πέριδικας***, που αναβλύζει σε ύψος 2.500 πόδια**** βαθιά κάτω από την κορυφή του αγίου Ηλία.

Πίσω από την Κουμουστά με κάθε βήμα η φύση γίνεται πιο τραχιά και άγρια και σε λίγο δεν βλέπεις τίποτα άλλο από βράχους πεύκα και έλατα, που ανάμεσά τους ψάχνεις να βρεις το επικίνδυνο μονοπάτι. Έξαφνα, την στιγμή που περνάγαμε από μια πλαγιά, μαζεύτηκαν σε ένα χαμόβουνο ένα τσούρμο τσοπανόσκυλα και άρχισαν με φοβερή μανία και αηδιαστικό θόρυβο να μας γαυγίζουν. Άνθρωποι όμως δεν φάνηκαν πουθενά.

Εδώ αποκτήσαμε αρκετά καλή συνοπτική θέα των βουνών που είναι μπροστά στον Ταυγέτο. Και από πίσω τους στη θάλασσα φαίνονται τα Κύθηρα σαν να είναι τυλιγμένα με κρέπι και να κοιμούνται πάνω στα γαλάζια κύματα.

Το πευκόδασος που μας περιτριγύρισε δεν είναι πολύ πυκνό, έχει όμως παμπάλαια δέντρα, πολλά με καρβουνιασμένους και κούφιους κορμούς από τις φωτιές που βάνουν οι τσοπάνηδες. Στο πάχος φτάνουν τα πιο γερά μας ελάτια και τα κλαδιά τους στον όγκο τους δεν είναι κατώτερα από τις μεγαλύτερες βελανιδιές μας.

Με το σούρουπο γέμισε η περιοχή δυστυχώς με άχνη και, όταν φτάσαμε στον προορισμό μας, το φεγγάρι είχε ήδη ανατείλει. Βρήκαμε τη χαράδρα της βρύσης του Πουλιού γεμάτη με γκριζα ομίχλη, που ένας παγερός και ορμητικός αέρας δεν

---

* Πρόκειται για την τραγουδισμένη Τρούλλα· αγνάντιο και ρούγα της Κουμουστάς.

** Τέτοιο εκκλησάκι δεν υπάρχει σήμερα. Ο Άι-Γιαννάκης, εικονοστάσι κάτω από την Τρούλλα, κάποια σχέση θα έχει.

*** Έννοει του Πουλιού τη βρύση.

**** Ένα πόδι είναι περίπου 30 εκατοστόμετρα. Δηλαδή υψόμετρο 750 μέτρα· πρόκειται όμως περί λάθους.

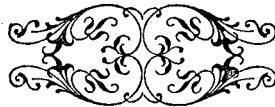
μπόρεσε να τη διαλύσει. Κάτω από ένα πεύκο, που η κορυφή του είχε 90 πόδια ύψος, άναψαν οι τσοπάνηδες μεγάλη φωτιά και γύρω γύρω σε κιλίμια ή στο χώμα ξαπλώθηκε όλη η παρέα. Αυτός ο καταυλισμός έμοιαζε με ομάδα ληστών (και σίγουρα θα είναι πιο πάνω από τους μισούς τέτοιои) με τα πιο διαφορετικά έθιμα, παρουσιαστικό (μορφή, μπόι) και φορεσιές.

Ο καθένas με το ντουφέκι του ξαπλωμένος πάνω στο μανδύα του, ενώ ο ασκός με το κρασί έκανε το γύρο και ένα αρνί στη σούβλα ψηνότανε πάνω στις κόκκινες φλόγες. Ο άνεμος στριφογύριζε τον καπνό και τις σπίθες σαν βροχή από φωτιά πάνω από τα γεμισμένα μας ντουφέκια.

Όταν τελειώσαμε το συμπόσιο, έπιασε ένας από τους παρευρισκόμενους ένα κόκκαλο από την ωμοπλάτη του αρνιού και άρχισε να προμαντεύει το μέλλον. Στην προμαντεία αυτή δείχνουν οι Έλληνες την πιο ατράνταχτη πίστη. Κρατάνε το διαφανές κόκκαλο μπροστά στην φωτιά σαν αλεξίφωτο και εξετάζουν τις διαφορετικές φιγούρες που εμφανίζονται στο κόκκαλο με μαύρη και κόκκινη απόχρωση. Από ορισμένες θέσεις που βρίσκονται οι φιγούρες μαζί με μυστηριώδη, για μένα, άγνωστα σημάδια διαβλέπουν το άμεσο μέλλον.

Το αποτέλεσμα σήμερα φαίνεται να βγήκε ευνοϊκό, γιατί όλων τα πρόσωπα, που είχαν κοκκινίσει από το κρασί και τη φωτιά, φαίνονται να είναι ευχαριστημένα. Και ο καθένas γυρεύει να βρει ύπνο με σκέψεις, που μόνο ο ίδιος και ο Θεός τις ξέρουν».

ΓΙΑΝΝΗΣ Δ. ΚΑΤΣΑΡΟΣ

Τ Ε Π Ε Λ Ε Ν Ι

Από το βιβλίο του Παναγιώτη Χρ. Τεκόση «Τεπελένι» δημοσιεύουμε το παρακάτω απόσπασμα, που παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον για την περιοχή μας. Ο Παν. Τεκόσης, που πρόωρα χάθηκε, αγαπούσε με πάθος το Ξηροκάμπι και ιδιαίτερα την Κουμουστά. Ήταν λαμπρός άνθρωπος, αγαπητός σ' όλους. Πολυταξιδεμένος, με πολλές γνώσεις, τραβούσε το ενδιαφέρον των συγχωριανών μας, που σχημάτιζαν μεγάλες παρέες στο καφενείο γύρω του. Όλοι τον άκουγαν με προσοχή, ιδιαίτερα όταν ο λόγος το 'φερνε για τους απλούς ανθρώπους, τους οποίους θυμότανε στις πιο χαρακτηριστικές τους στιγμές.

Ας αποτελέσουν οι γραμμές αυτές ένα μικρό μνημόσυνο στη μνήμη του.

... Μάθαμε και λεπτομέρειες για τη μεγάλη ζημιά που έπαθε το 3ο τάγμα. Σκοτώθηκαν από τους δικούς μας ο λοχίας ο Σταύρος Καλκάνης και ο Βασίλης Μανδραπήλιας. Τραυματίστηκαν ο έφεδρος ανθυπολοχαγός Παναγιώτης Κονίδης, ο Νικολάκης ο Σολωμός, ο Γιώργος ο Μούτουλας και ο Θόδωρος ο Μανδραπήλιας, αδελφός του Βασίλη. Ο Θόδωρος υπηρετούσε στο δικό μας το τάγμα.

Με το Σταύρο τον Καλκάνη είμαστε συμμαθητές στο γυμνάσιο της Σπάρτης· ένα διάστημα μάλιστα είχαμε νοικιάσει δωμάτια στο ίδιο σπίτι. Γιος γιατρού από ένα κοντινό χωριό, ήταν λεβέντης, παιδί του Ταύγετου. Με το Βασίλη το Μανδραπήλια είμαστε πολύ φίλοι, γνωριζόντουσαν πολύ καλά οι οικογένειές μας.

Εδώ θα μείνουμε αρκετές μέρες για να συνέλθουμε και να συμπληρωθούν τα κενά. Έπρεπε να 'ρθούνε καινούργιοι. Θα γίνει η δεύτερη συμπλήρωση. Η πρώτη έγινε στο Λαζαράτι, μετά τον αφανισμό μας από τα κρουαγήματα. Από τους πιο πρώτους, αυτοί που μείναμε σε κάθε διμοιρία, οι μάχιμοι, μετριούμεστε στα δάχτυλα του ενός χεριού.

Ακούστηκε και κάτι που μας έκανε σιεφτικούς. Αφού δεν πάρθηκε στις δύο πρώτες μέρες της επίθεσης το Λέλλι, διατάχτηκε ο Κατσώτας να κάνει και νέα επίθεση. Όμως δε δέχθηκε. Τότε η Διοίκηση έστειλε έναν αξιωματικό του Επιτελείου για να δει τα πράγματα από κοντά. Ο Κατσώτας του έδειξε τον τομέα, τις δυσκολίες, τις δυνάμεις που είχανε απομείνει και του είπε: «Να ερχόσαστε να βλέπετε

από κοντά το έδαφος, γιατί διαφορετικά τα λέει ο χάρτης και διαφορετικά είναι στην πραγματικότητα». Ποιός ξέρει αν είναι αλήθεια ή λόγια της αρβύλας.

Πήραμε και γράμματα και δέματα από τους δικούς μας, αλλά τα ανοίξαμε με κρύα καρδιά. Πού η πρώτη συγκίνηση!

Έχουμε τόσο νεκρωθεί τα αισθήματά μας, που τίποτε πλέον δε μας ενδιαφέρει. Πρέπει να είναι κάτι πολύ συγκλονιστικό, πολύ τραγικό, για να μας τα ξυπνήσει. Και ένα τέτοιο έμαθα και με κατατάραξε. Ο πατριώτης μου και συγγενής μου ο Σοφιανός ο Γεωργουλής πέθανε από κρουπαγήματα στο νοσοκομείο του Αγρινίου. Του κόψανε τα πόδια, αλλά δεν τον προλάβανε. Το κακό είχε προχωρήσει. Από την ίδια αιτία πέθανε και ο Παναγιώτης ο Αναστασάκος, πατριώτης και συμμαθητής μου. Η περίπτωση όμως του Σοφιανού θα πρέπει να είναι μοναδική στην Ελλάδα.

Μοναχοπαιδι ο Σοφιανός, είχε και άλλον έναν αδερφό που πέθανε μικρός. Με τη μητέρα του τη Δέσπω είμαστε ξαδέρφια, γι' αυτό, αν και ήτανε μεγαλύτερός μου, με έλεγε αστειευόμενος μπάρμπα κι εγώ τον έλεγα ανιψιό.

Ο πατέρας του σκοτώθηκε στο Μπιζάνι το 1913, στους Βαλκανικούς πολέμους. Γι' αυτό και δεν έπρεπε να 'ρθει στο μέτωπο ο Σοφιανός, γιατί ανήκε στη δεύτερη σειρά εφεδρείας.

Όταν έγινε επιστράτευση, πήγε κι αυτός μαζί με τους άλλους τους πατριώτες και φίλους και παρουσιάστηκε στη μονάδα χωρίς να αναφέρει αυτή την περίπτωση. Έτσι από φιλότιμο.

Τον είδα στην Κατάρρα, κοντά στο Μέτσοβο, όταν ερχόμαστε. Ξαφνιάστηκα. Του λέω: «Τί θέλεις εσύ εδώ; Πού άφησες τη Δέσπω»; Μου απαντάει αστεία: «Εδώ είναι τα σύνορά μας, δεν είναι στο Βατιά». (Βατιάς είναι ένας ελαιώνας κοντά στο χωριό μας). Από τότε δεν τον ξαναείδα! Και τώρα η Δέσπω θα είναι η μόνη ίσως γυναίκα στην Ελλάδα που έχει προσφέρει τόσο βαριά θυσία στο βωμό της πατρίδας: τον άντρα της το 1913 και το μοναχογιό της στο Αλβανικό.

Έξυπνη η Δέσπω, πολύ αγαπητή, ξέρει γράμματα, από τις καλύτερες μοιρολογίστρες του χωριού μας μαζί με την θεία Κώσταινα του Φραγκού, τη Γιώργαινα, την Κυριακάκαινα, τη μητέρα μου και μερικές άλλες, και μάλιστα στα μοιρολόγια που είναι αυτοσχέδια, ένα είδος από τα πιο δύσκολα. Και τώρα πώς δέχτηκε το φοβερό μαντάτο; Προσπαθώ να φανταστώ, να ζωντανέψω την τραγική στιγμή που φτάνει η είδηση στο χωριό για το χαμό του Σοφιανού. Τί κλάμα! Τί μοιρολόι, τί σκουζίματα θα ακουστούνε! Τί ξεμαλλιάσματα, τί στηθοκοπήματα! Ο μεγάλος όμως ο θρήνος θα γίνει στο «κλάμα».

Είναι έθιμο στον τόπο μας να κλαίνει, να μοιρολογάνε εκείνους που χαθήκανε στα μακρινά ή σκοτωθήκανε στον πόλεμο ή πεθάνανε στην ξενιτιά. Ορίζουν μια μέρα, που συνήθως είναι Κυριακή, μετά την εκκλησία, απολείτουργα. Χτυπάνε οι καμπάνες λυπητερά, για να το μάθει ο κόσμος από τα γύρω χωριά και να 'ρθούνε οι συγγενείς και οι φίλοι του σπιτιού. Στο μεγάλο δωμάτιο, στη σάλα, απάνω σ' ένα χαμηλό τραπέζι, βάζουνε μια φωτογραφία του νεκρού, που την έχουνε μεγαλώσει για την περίπτωση. Η φωτογραφία είναι σκεπασμένη με μαύρο πανί. Γύρω από το

τραπέζι καρέκλες και άλλα καθίσματα. Όταν ο καιρός είναι καλός και το σπίτι μικρό, αυτή η πένθιμη συγκέντρωση γίνεται στην αυλή του σπιτιού.

Αρχίζουν να 'ρχονται οι συγγενείς, οι φίλοι, οι γείτονες, οι γνωστοί, κυρίως γυναίκες μαυροφορεμένες, με το μαύρο τσεμπέρι στο κεφάλι. Κρατάνε λίγα λουλούδια σκεπασμένα με μαύρο ή σκούρο μαντίλι και όταν πλησιάζουν στο σπίτι, αρχίζουν να σκούζουν, να φωνάζουν το όνομα του νεκρού: «Παιδί μου, γιόκα μου, αδελφέ μου, αδέλφι μου, τί σου 'μελλει». Οι άντρες μαζεύονται σε άλλο δωμάτιο ή στο χαγιάτι του σπιτιού. Γύρω στο τραπέζι με τη σκεπασμένη φωτογραφία κάθονται οι γυναίκες του σπιτιού, οι συγγένισσες κι εκείνες που έχουν χάσει στους πολέμους τους άντρες, τα αδέρφια, τα παιδιά τους. Την πρώτη θέση την έχουν οι γριές. Ξεπλέκουν τα μαλλιά, τα χωρίζουν στη μέση, κρατάνε τις άκρες τους μαζί με τις άκρες του τσεμπεριού και σιγοκλαίνε ψιθυριστά.

Σε κάποια στιγμή, όταν θα έχουν όλες οι γυναίκες μαζευτεί, η μάνα ή η γυναίκα ή η αδελφή του νεκρού αφήνει μια στριγγιά φωνή και ξεσκεπάζει τη φωτογραφία. Τότε γίνεται ο μεγάλος σπαραγμός. Ελευθερώνεται ο πόνος που μέχρι τότε κρατιότανε, αρχίζει ο ομαδικός θρήνος, τα χτυπήματα στο στήθος, το τράβηγμα των μαλλιών, αρχίζει ο σκληρός πόλεμος με το Χάρο. Βλέπεις τις γυναίκες και δεν τις γνωρίζεις. Τόσο είναι συνεπαρμένες, τόσο τους έχει αλλάξει τα χαρακτηριστικά ο μεγάλος καημός, τόσο τις έχει αγριέψει το αντίκρουσμα του θανάτου. Και όταν θα ξεθυμάνει, όταν θα καταλαγιάσει το πάθος το μεγάλο, τότε αρχίζει το μοιρολόι. Και θα πρέπει να το αρχίσει μια γυναίκα του σπιτιού, μια στενή συγγένισσα, η πιο σεβάσμια.

Τα πρώτα μοιρολόγια είναι μοιρολόγια θυμού, οργής, κατάρας, εκδίκησης. Κατάρτα και εκδίκηση για τον Ιταλό, που άρχιζε άνανδρα και ύπουλα τον πόλεμο. Θυμός και οργή για το Χάρο, που διαλέγει και παίρνει τους νέους και αφήνει πίσω μανάδες να περάσουνε μαύρα γεράματα, αδερφές ανύπαντρες, νέες γυναίκες χήρες, μικρά παιδιά ορφανά και απροστάτευτα. Για το Χάρο «που δεν κρατεί γιορτή ούτε Χριστού ούτε Λαμπρή», δε σταματάει δηλαδή να δουλεύει ούτε τις μεγάλες μέρες, ούτε τις μεγάλες γιορτές, δεν έχει ποτέ ανάπαυση, ποτέ ξεκούραση.

Το μοιρολόι λέγεται με ρυθμό, τα κορμιά κουνιούνται πότε δεξιά πότε αριστερά, τα χέρια που κρατάνε τις άκρες των ξέπλεκων μαλλιών μαζί με τις άκρες του μαύρου τσεμπεριού χτυπάνε δυνατά και ρυθμικά το στήθος, και στο κάθε χτύπημα τα λόγια βγαίνουνε άγρια και η κάθε συλλαβή τονίζεται σκληρά και οργισμένα. Την τελευταία λέξη την επαναλαμβάνουν όλες οι γυναίκες σαν επαυτό.

Όταν θέλει κάποια να συνεχίσει, να πάρει σειρά στο μοιρολόι, θα δώσει το χέρι στην πρώτη, είναι σα να της ζητάει την άδεια. Κι αυτές που ξέρουνε να μοιρολογάνε θα πάρουνε όλες σειρά, για να πούνε το δικό τους τον καημό, με δικά τους λόγια και με διαφορετικό σκοπό. Πολλές φορές με τις απότομες κινήσεις τα μαύρα τα τσεμπέρια πέφτουνε στους ώμους και τότε αντικρίζεις ένα θέαμα τραγικό, μια εικόνα συγκλονιστική. Μέσα από την πένθιμη μαυρίλα βλέπεις να ξεχωρίζουνε, να κινιούνται τα άσπρα γεροντικά κεφάλια ξεσκεπαστα, σκυφτά και αναμαλλιασμένα.

Βλέπεις τα μάτια κατακόκκινα από το κλάμα και τα δάκρυα να τρέχουν στα ρυτιδωμένα πρόσωπα και ανατριχιάζεις!

Τα είπαν τα βαριά τα λόγια που τους πνίγανε και λίγο ξελαφρώσανε. Σταματήσανε τα στηθοκοπήματα, το τράβηγμα των μαλλιών, οι άγριες φωνές. Ξέρουνε πως ο θάνατος δε νικιέται κι ο Χάρος δεν πολεμιέται. Και τώρα αρχίζουνε τα παράκλια, τα παράπονα και το καλόπιασμα. Αρχίζει το τρυφερό το μοιρολόι, τα λόγια τα γλυκά.

Με το δεξί το χέρι κουνάνε το μικρό, το πένθιμο μαντίλι ρυθμικά, σαν σε αποχαιρετισμό, σε κατευώδιο για το μεγάλο το ταξίδι. Και λένε και τα παράπονα στο Θεό για το μεγάλο κακό που τους βρήκε: «Γιατί, Θεέ μου, μας χτύπησες τόσο βαριά, τί σου φταίξαμε, γιατί δε μας λυπήθηκες;».

Οι χαροκαμένες γυναίκες θα στείλουνε στους δικούς τους χαιρετίσματα, θα τους παραγγείλουνε «να κλέψουνε του 'Αδη τα κλειδιά, του Χάρου τ' αντικλειδιά, να φύγουνε από την κάτω γης, από το μαύρο χώμα» και να 'ρθούνε να δούνε για λίγο τους δικούς τους, τους γέρους, τις γυναίκες, τα παιδιά, τους συγγενείς και τους φίλους, που τόσο τους πεθυμήσανε. Στο τέλος θα παρηγορήσουνε τους λυπημένους ανθρώπους του σπιτιού, να κάνουνε υπομονή, «να βάλουνε πέτρα στην καρδιά», όλοι θα πεθάνουμε μια μέρα, αυτός είναι ο κόσμος, να ζήσουνε τα παιδιά του, να τον θυμούνται και να του μοιάσουνε.

Έτσι θα κλάψουνε, έτσι θα μοιρολογήσουνε και το Σοφιανό. Αλλά για σένα, μαύρη και άμοιρη Δέσπω, τί λόγια παρηγοριάς θα βρούνε να σου πούνε; Τώρα δε σου 'μεινε κανένας. Έμεινες παντέρημη, από πού να βαστηχητείς; Πώς θα τη βαστάξεις τέτοια συμφορά; Πρέπει να βρεις μεγάλο κουράγιο, μεγάλη δύναμη!...

* * *

Εδώ μείναμε κάπου δέκα μέρες. Έπρεπε πρώτα να συμπληρωθούνε τα κενά, οι τελευταίες απώλειες. Οι καινούργιοι που μας ήρθαν ήταν από όλες τις περιφέρειες της Ελλάδας. Οι περισσότεροι όμως κατάγονται από τα ανατολικά νησιά του Αιγαίου. Ήρθε και ένας πατριώτης και φίλος μου, ο Γιώργος ο Μιχαλακάκος. Μέχρι τώρα υπηρετούσε στους κλιβάνους, στους φούρνους δηλαδή που ψήγανε την κουράμανα του στρατού, πολύ πίσω από το μέτωπο. Ήτανε μοναχογιός και είχε τρεις αδερφές: «Έλα, του λέω, να γίνεις και συ ήρωας, δεν καθόσουνα εκεί που ήσουνα στην ασφάλεια και την καλοπέραση; Τί ήθελες, τί γύρευες εδώ στον κίνδυνο. Και αν πάθεις τίποτε, ποιός θα ακούει την Αρετή, τη Βαγγελιώ και τη Δημητρούλα»; Με το Γιώργο θα μέναμε στο ίδιο αντίσκηνο.

Η Κοινότητα Ξηροκαμπίου τιμά τους ευεργέτες της

Με μεγάλη λαμπρότητα τελέστηκε και φέτος, στις 13 Οκτωβρίου, το μνημόσυνο των ευεργετών του χωριού μας Αφων Σωμής.

Ήταν μια ηλιόλουστη μέρα, που κάθε άλλο παρά φθινοπωρινή έμοιαζε. Έτσι δόθηκε η ευκαιρία στον κόσμο να παρακολουθήσει το πλούσιο πρόγραμμα των εκδηλώσεων.

Το πρωί τελέστηκε η θεία λειτουργία στον ιερό ναό της Αγίας Τριάδος και στη συνέχεια το μνημόσυνο. Παραβρέθηκαν το Κοινοτικό συμβούλιο με επικεφαλής τον Πρόεδρο κ. Ξηροπόδη Δημήτριο, εκπρόσωπο Υπηρεσιών, οι μαθητές των σχολείων και πλήθος κόσμου. Για τη ζωή, το ήθος και την προσφορά των ευεργετών μίλησε στο εκκλησίασμα ο Δ/ντής του Δημοτικού Σχολείου και κοινοτικός σύμβουλος κ. Κονίδης Ιωάννης.

Μετά το τέλος του μνημοσύνου η Κοινότητα παρέθεσε δεξίωση προς τιμήν των επισήμων στην καφετέρια του κ. Παν. Παναγέα. Παρακάθησαν ο κ. Αναστασάκος Αντώνιος, Νομαρχιακός σύμβουλος ως εκπρόσωπος του κ. Νομάρχη, εκπρόσωπος του Διοικητή του ΚΕΕΜ, εκπρόσωπος του Δ/ντή του Α.Τ Σπάρτης, ο συμπατριώτης μας Αρεοπαγίτης κ. Βολτής Γεώργιος, ο κ. Χιώτης Ιωάννης, Προϊστάμενος Φυσ. Αγωγής Ν. Λακωνίας, ο κ. Πατσιλίβας Χρίστος, Προϊστάμενος Α/θμιας Εκπ/σης Ν. Λακωνίας, η κ. Σοφού-Χιώτη Ιωάννα Δ/ντρια του Γυμνασίου Ξηροκαμπίου και πολλοί άλλοι.

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν με μεγάλη επιτυχία αθλητικές εκδηλώσεις, που περιελάμβαναν αγώνες δρόμου και ποδηλατοδρομία. Στους αγώνες δρόμου πήραν μέρος μαθητές και μαθήτριες των σχολείων του χωριού μας. Η συμμετοχή, ο ενθουσιασμός και η αγωνιστικότητα των δρομέων, καθώς και η άριστη οργάνωσή τους από την Κοινότητα και τον Πολιτιστικό σύλλογο εδημιούργησαν τις προϋποθέσεις για τη μεγάλη επιτυχία τους.

Εκείνοι όμως που χειροκροτήθηκαν θερμότερα από τους θεατές και θαυμάστηκαν για την αγωνιστικότητά τους ήταν οι αθλητές του Συλλόγου βετεράνων ποδηλατιστών, οι οποίοι διέτρεξαν μια απόσταση 25 περίπου χιλιομέτρων ξεκινώντας από τη Σπάρτη και τερματίζοντας στην πλατεία του χωριού μας. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι αθλητές αυτοί, Έλληνες και ξένοι, άνω των τριάντα πέντε χρόνων οι περισσότεροι, την προηγούμενη είχαν λάβει μέρος στην «Σπαρτακιάδα» τρέχοντας την απόσταση Αθηνών - Σπάρτης.

Στη δεξίωση που έγινε προς τιμήν τους ο Πρόεδρος της Κοινότητας ευχαρίστησε όλους τους βετεράνους ποδηλατιστές για τη συμμετοχή τους στον αγώνα και την ένταξή τους στο εορταστικό πρόγραμμα της Κοινότητας. Ιδιαίτερα ευχαρίστησε το συμπατριώτη μας, αντιπρόεδρο του παραπάνω συλλόγου, γιατρό κ. Καλκάνη Σταύρο για την έμπρακτη αγάπη του και αμέριστη βοήθειά του στην ιδιαίτερη πατρίδα του.

Οι εκδηλώσεις έκλεισαν με την απονομή των επάθλων, προσφορά συμπατριωτών μας, στους νικητές και την ευχή όλων για μια νέα αγωνιστική συνάντηση το επόμενο έτος.

Κοινοτικά Ξηροκαμπίου

Το Κοινοτικό Συμβούλιο προγραμματίσει έργα σημαντικά για το χωριό μας:

Αρδευτική Γεώτρηση για εξυπηρέτηση των κατοίκων μας στους οικισμούς Κατσουλαίικα - Μούσα. Η γεώτρηση τελείωσε με επιτυχία έγινε δίπλα στο Πουλακαίικο πηγάδι και έχει δυνατότητα αντλήσεως 100 έως 150 κυβικών. Με την έναρξη του νέου τεχνικού προγράμματος προβλέπεται να γίνει κατασκευή αρδευτικού αγωγού που θα φθάσει έως την Μπαστούνα, έτσι ώστε να ποτιστούν ιδιοκτησίες κατοίκων μας και παράλληλα θα γίνει και αξιοποίηση των καλλιεργειών τους, διότι μέχρι σήμερα η περιοχή λόγω έλλειψης νερού άρδευσης είχε υποβαθμιστεί· επίσης θα γίνει και η σύνδεση και θα τεθεί σε λειτουργία η γεώτρηση.

Υδρευση: Η Κοινότητα προχώρησε το έργο αυτό και φέτος, με χρήματα από το πρόγραμμα Δ.Ε., γύρω στα 1.000 μέτρα και πιστεύεται ότι με νέα επιχορήγηση από το ανωτέρω πρόγραμμα θα προχωρήσει αρκετά το έργο, με σκοπό την ολοκλήρωσή του και τη σύνδεσή του με το υπάρχον δίκτυο ύδρευσης στη θέση Ταράλα.

Ασφαλτοστρώσεις: Έγινε επίστρωση, με νέο τύπητα ασφάλτου κλειστό τύπου, του δρόμου από Αγ. Τριάδα έως στροφή Αναστ. Πήλιχ με χρήματα προερχόμενα από Δ.Ε. έτους 1991.

Διανοίξεις - Διαπλάτυνσεις Κοιν. δρόμων: Προγραμματίστηκε και έγινε φέτος η διάνοιξη - διαπλάτυνση του δρόμου Η. Βλάχου - Ελληνικό Γεφύρι, διάνοιξη - διαπλάτυνση του δρόμου Ευάγγ. Λάσκαρη - Καρούνη. Επίσης αρχίζει και θα τελειώσει φέτος η διάνοιξη - διαπλάτυνση δρόμου Κοιμουστάς από τη θέση Πλατάν έως Πετροκαμάρα.

Τσιμεντοστρώσεις: Έγινε φέτος η τσιμεντόστρωση δρόμου Νεκροταφείου καθώς επίσης και τσιμεντόστρωση διαδρόμων Νεκροταφείου. Επίσης τσιμεντόστρωση διαδρόμου Αγίας Κυριακής. Ακόμη τσιμεντόστρωση διάβασης Ραβίνας - Σωτηρέτσας, τσιμεντόστρωση διάβασης βέματος Αρχασιά κ.ά. μικρότερα τμήματα.

Ηλεκτροφωτισμός: Προγραμματίστηκαν και τελείωσαν φέτος οι παρακάτω επεκτάσεις: α) Από Νικολάου Νικολακάκου έως Κατσουλαίικα· β) από οικία Ιωάννη Δούκα έως Δημ. Σχολείο και Νεκροταφείο Ξηροκαμπίου, από κληρονόμους Αποστόλη Αποστόλου έως οικία Γεωργίου Δουκίγιαννη, από Φασιανούς Νικολακάκου έως Ξενοφώντα Κωστοπούλου αγροκία, από κληρονόμους Κωκορού έως Ελληνικό Γεφύρι. Επίσης βρίσκεται σε εξέλιξη η επέκταση από οικία Νικολάου Ρηγάκου έως σύνορα με Κοινότητα Δάφνης· ακόμη φέτος θα τελειώσει η ηλεκτροδότηση Ιερού Ναού Αγ. Δημητρίου Ξηροκαμπίου και τέλος τοποθετήθηκαν αρκετά φωτιστικά σώματα σε υπάρχουσες καλάνες του κοινοτικού ηλεκτροφωτισμού.

Ελληνικό Γεφύρι: Προγραμματίστηκε και τελείωσε φέτος η κατασκευή μανδρότοιχου βόρεια του περιβολιού Βενιζέλου Καριαμπάση, καθώς επίσης και καθαρισμός - ευπρεπισμός του δρόμου προς Ελληνικό Γεφύρι και με το νέο Τ.Π. θα τελειώσει και η πλακόστρωση του δρόμου.

Συντηρήσεις Κοινοτικών και Αγροτικών δρόμων: Έγιναν και φέτος οι καθιέρωμένες, όπως κάθε χρόνο, από το Κοινοτικό Συμβούλιο συντηρήσεις.

Κοινοτικό Γυμναστήριο: Έχει αρχίσει και βρίσκεται στο στάδιο αποπερατώσεως η κατασκευή σύγχρονων αποδυτηρίων για τους αθλητές που μετέχουν στις διοργανώσεις ποδοσφαίρου κλπ., δαπάνης 5.000.000 περίπου.

Γέφυρα Αγ. Βασιλείου: Αρχισαν οι εργασίες από πέρυσι για την αποπεράτωση του έργου «Κόμβος Αγ. Βασιλείου» και θα τελειώσουν φέτος με την τοποθέτηση ασφάλτου, έτσι ώστε ένα πολύχρονο πρόβλημα στη διασταύρωση με την Ε.Ο. Σπάρτης - Γυθείου να λυθεί και να βοηθήσει σημαντικά στην ασφαλή διέλευση των οχημάτων.

ΕΡΓΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΛΑΙΟΠΑΝΑΓΙΑΣ 1991

Από δημόσιες επενδύσεις

ΥΔΡΕΥΣΗ	1.300.000
ΟΔΟΠΟΪΑ	1.000.000

Από κοινοτικούς πόρους

ΟΔΟΠΟΪΑ	1.000.000

Από Δημ. Επενδύσεις έτους 1990 (προηγούμενου έτους)

ΟΔΟΠΟΪΑ	2.220.000

ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ ΤΟ ΑΡΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΥΨΟΥΣ 280.000.000

Είκοσι χρόνια μετά...

Συγκεντρώθηκαν και γιόρτασαν τα είκοσι χρόνια της αποφοίτησής τους από το Λύκειο Εηροκαμπίου οι τελειόφοιτοι του 1972. Η χαρούμενη και νοσταλγική αυτή εκδήλωση έγινε στο κέντρο «Ο Κώστας» του Χαλανδρίου στις 8 Φλεβάρη 1992. Στο προσκλητήριο αυτό της αγάπης προσέτρεξαν σχεδόν όλοι, «συν γυναιξί και τέκνοις», διανύσαντες μάλιστα μερικοί πολλά χιλιόμετρα, άλλοι διασχίζοντας θάλασσες, αφού η βιοτική μέριμνα τους έριξε μακριά.

Παρ' όλο ότι είχαν μεσολαβήσει δύο δεκαετίες οι διαφορές ήταν μικρές. Λίγα κιλά παραπάνω και γκριζοί κρόταφοι μόνο. Κατά τα άλλα ίδιοι όλοι τους, όπως τον καιρό εκείνο. Η συνάντηση έδωσε την ευκαιρία να θυμηθούν τα παλιά, διαβάσματα, σκασιαρχεία, εκδρομές, θέατρα. Ζωντάνεψαν στιγμές παιδικής ανεμελιάς και

μαθητικής αλληλεγγύης. Τότε που διάβαζαν λίγοι κι έγραφαν λιγότεροι. Κι αν υπήρχε έλεγχος προόδου, τα τετράδια κάνανε γύρο, από χέρι σε χέρι, κι όλοι παρουσιάζονταν συνεπείς κι επιμελείς. Στην εκφώνηση των ονομάτων είπαν «παρών» οι: Προκόπης Βαφάκος, Παναγιώτης Δούκας, Κώστας Ηλιόπουλος, Μαρία Ηλιοπούλου, Λεωνίδας Δούκας, Χρίστος Καψάλης, Γιώργος Λαμπράκος, Αγγελική Λιούνη, Ντίνα Μανωλάκου, Βίλλη Μενούτη, Θανάσης Ορφανός, Μενέλαος Παναγιωτουνάκος και οι καθηγητές τους Σοφία Θλιμμένου και Θεόδωρος Κατσουλάκος.

Συμφώνησαν να συναντηθούν πάλι, με παιδιά και συζύγους, και μάλιστα στο Εηροκάμπι.

ΚΩΣΤΑΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

Συστάθηκε και άρχισε να λειτουργεί ο ανωτέρω Σύνδεσμος με την επωνυμία «ΦΕΛΙΑ-ΦΑΡΙΣ & ΑΜΥΓΚΛΑΔ» και περιλαμβάνει τις Κοινότητες από Καλύβια μέχρι και Βασιλική (Κουρτσούνα). Έγινε η συγκρότησή του σε σώμα. Έδρα, όπως αρχικά είχε οριστεί, είναι η Κοινότητα Ξηροκαμπίου. Η σύνθεσή του είναι η ακόλουθη:

- α) Πρόεδρος: Δημ. Ξηροπόδης, Πρόεδρος Κοινότητας Ξηροκαμπίου
- β) Αντιπρόεδρος: Παν. Χριστοφυλάκος, Πρόεδρος Κοινότητας Ανωγείων
- γ) Τακτικό μέλος Εκτελ. Επιτροπής: Παν. Παναγιωτουνάκος, Κοιν. Σύμβουλος Ξηροκαμπίου
- δ) Αναπληρωματικό μέλος: Αναστ. Κορίνης, Πρόεδρος Κοιν. Καλυβίων Σοχάς.

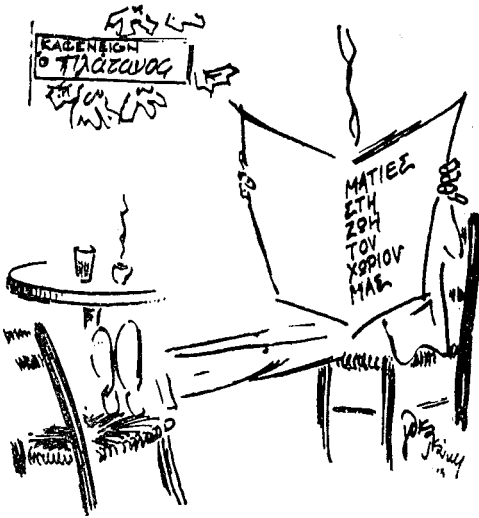

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

Από το 1935 λειτουργεί στο Ξηροκάμπι ο Μ.Γ.Σ. «ΑΠΟΛΛΩΝ». Στο αθλητικό τμήμα καλλιεργεί το ποδόσφαιρο και το βόλλεϋ. Από το 1965 συμμετέχει σε αγώνες πρωταθλήματος και κυπέλλου Λακωνίας, σε επίσημες ποδοσφαιρικές συναντήσεις μέχρι και σήμερα.

Από το 1975, ανελλιπώς μέχρι σήμερα, συμμετέχει σε όλα τα πρωταθλήματα ανδρών και γυναικών βόλλεϋ περιφέρειας Λακωνίας και Αρκαδίας, και σε ορισμένες περιπτώσεις και περιφέρειας Μεσσηνίας. Στο άθλημα αυτό έχουν ιδιαίτερα διακριθεί οι ομάδες ανδρών και γυναικών και κατ' επανάληψη έχουν αναδειχθεί πρωταθλήτριες. Το 1989 η ομάδα εφήβων πέτυχε την είσοδό της στους 16 στην Ελλάδα και έπαιξε με τον «ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ» Γ.Σ. στην Αθήνα.

Για μία 10ετία, 1965-1975, ίδρυσε και συντήρησε τη Φιλαρμονική, η οποία το 1975 παρεχωρήθη σε άλλο σύλλογο, τον Πολιτιστικό Σύλλογο Ξηροκαμπίου.

ΕΠΗΡΟΚΑΜΠΙ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Η κ. Παναγιώτα Κονίδη απέκτησε αγόρι, η κ. Ευδοκία Σολωμού κορίτσι, η κ. Ζωή Βασιλείου αγόρι, η κ. Καλλιόπη Ρηγάκου αγόρι, η κ. Γεωργία Παπακωνσταντίνου αγόρι, η κ. Βασιλική Ρηγάκου κορίτσι, η κ. Αγγελική Σταρόγιαννη κορίτσι, η κ. Παναγιώτα Παυλούνη κορίτσι.

ΓΑΜΟΙ

Παντρεύτηκαν οι: δ. Χριστάκου Μαρία με τον κ. Τάκουλα Μιχαήλ, η δ. Μαυροειδή Αμαλία με τον κ. Αλεξάκη Μιχαήλ, η δ. Λεονταρίτη Βασιλική με τον κ. Πιερρουτσάκο Αριστομένη και η δ. Λάσκαρη Χαρίκλεια με τον κ. Θεόπουλο Θεοδόση.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Πέθαναν: Σταμάτης Αθανάσιος του Αλεξίου, Βλογιαννίτης Γεώργιος του Ιωάννη, Τάρταρης Θεόδωρος του Παναγιώτη, Καψάλη Βασιλική του Δημητρίου, Γιαννακάκος Παναγιώτης του Δημητρίου, Ταβουλάρη Σταμάτα του Δημητρίου, Λάσκαρη Βασιλική του Ευαγγέλου, Ματθαίος Πολύδωρος του Δημητρίου, Καλκάνης Γεώργιος του Παναγιώτη, Κονίδης Γεώργιος του Δημητρίου, Αθανασάκου Δήμητρα του Ηλία, Καρκαμπάσης Βασίλειος του Λεωνίδα, Προκοπίου Νικόλαος του Στεφάνου, Σταρόγιαννης Κωνσταντίνος του Παντελή, Μανωλάκος Ηλίας του Βασιλείου, Φραγκής Πέτρος του Αντωνίου.

ΒΑΦΤΙΣΕΙΣ

Νικόλαος Γιαννόπουλος του Χρήστου, ανάδοχος: Τηλέμαχος Καμίτσης.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΑΝΩΝ

ΘΑΝΑΤΟΙ

Πέθαναν οι: Βλάχου Παναγιώτα του Δημητρίου ετών 86, Jurgen Frank Ernst ετών 42, Κρητικός Γεώργιος του Μιλτιάδου ετών 63, Χρυσικός Παναγιώτης του Γεωργίου ετών 66, Ρηγάκου Βασιλική του Παναγιώτη ετών 87, Βουραζέλη Βασιλική του Χαρίλαου ετών 86.

ΚΑΜΙΝΙΑ

ΓΑΜΟΙ

Παντρεύτηκαν οι: η δ. Κρητικού Σοφία με τον κ. Κουτσουμπό Βασίλειο.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Πέθαναν οι: Θεοφιλόπουλος Γεώργιος του Ηλία, Αποστολάκου Δήμητρα χήρα Ιωάννη, Αναστασάκος Σαράντος του Κωνσταντίνου, Θεοφιλόπουλος Λεωνίδα του Χαρίλαου.

ΠΑΛΑΙΟΠΑΝΑΓΙΑ

ΓΑΜΟΙ

Παντρεύτηκαν οι: η δ. Πρέβα Ευγενία με τον κ. Θωμά Μπακολιά.

ΒΑΦΤΙΣΕΙΣ

Κωνσταντοπούλου Βασιλική του Στυλιανού, Πρέβα Βασιλική του Γεωργίου.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Πέθαναν οι: Σγουπάκος Δημήτριος του Κωνσταντίνου ετών 37, Φουντούκης Γεώργιος ετών 79, Ηλιόπουλος Γεώργιος του Κωνσταντίνου ετών 82, Κούρου Γεωργία του Μιχαήλ ετών 74.

ΠΟΤΑΜΙΑ

ΓΑΜΟΙ

Παντρεύτηκαν οι: δ. Δούκα Παναγιωτίτσα με τον κ. Αλαφογιάννη Νικήτα, η δ. Γιαννοπούλου Αικατερίνη με τον κ. Κανελλίδη Νικόλαο, η δ. Αρώνη Ζαχαρία με τον κ. Ηλιόπουλο Πέτρο, η δ. Αιντζέρη Μαρία με τον κ. Κριτσιμηλιό Πέτρο.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Νικόλαος Γιαννόπουλος του Χρήστου, αβάπτιστο θήλυ Αλαφογιάννη του Νικήτα, αβάπτιστο θήλυ Παπαδάκου του Κυριάκου, αβάπτιστο θήλυ Κολλιιάτη του Ιωάννη.